

**Opwijk – Millenniumstraat.
Archeologisch onderzoek van een landelijke site**

2008

Frederik Wuyts en Wouter De Maeyer

Colofon

Opdrachtgever:

Providentia cvba
Brusselsesteenweg 191
1730 Asse

Consulent Archeologie:

Cel Onroerend Erfgoed
Agentschap Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed, Vlaams Brabant
Mevr. Els Patrouille
Waaistraat 1
3000 Leuven

Wetenschappelijke begeleiding:

Hadewijch Degryse
Dienst cultuur provincie Vlaams-Brabant
Provincieplein 1
3010 Leuven

Uitvoerder:

Ename Expertisecentrum vzw
Abdijstraat 13-15
9700 Oudenaarde

Auteurs:

Wuyts Frederik
De Maeyer Wouter

Provincie: Vlaams-Brabant

Gemeente: Opwijk

Deelgemeente: Opwijk

Toponiem: Millenniumstraat

Locatie: Perceel gelegen op het einde van de Millenniumstraat

Kadastrale gegevens: Afdeling 1, Sectie B, Percelen 65115 en 651n5

Omvang terrein: ca. 0,37 ha

Opgravingsvergunning: nummer: 2008/135/27114 t.a.v. Frederik Wuyts

Code opgraving: 08-OPMI

Hoogte vast punt t.o.v. Oostends Peil: 20,60m +TAW

Periode: Mesolithicum / Neolithicum / Late Bronstijd – Vroege IJzertijd / Midden La
Tène / Inheems Romeins / Laatmiddeleeuws

Beheer en plaats van documentatie: Ename Expertisecentrum (digitaal en analoog)

Beheer en plaats van vondsten: gemeente Opwijk

1. Inleiding

Op vraag van het Agentschap R-O Vlaanderen werd in opdracht van Providentia cvba tussen 1 juli en 25 augustus 2008 een archeologische opgraving uitgevoerd aan de Millenniumstraat te Opwijk door het Ename Expertisecentrum vzw. Op het terrein plant Providentia cvba de bouw van sociale woningen.

In de te onderzoeken zone was reeds een archeologisch vooronderzoek en een opgraving voor de wegeniswerken gebeurd¹. Deze werden uitgevoerd door Archaeological Solutions onder leiding van K. Verelst en M. Bracke. Hun onderzoek leverde, volgens hun voorlopig rapport, sporen van een tweedelig houten woonstalhuis met een NW-ZO oriëntatie (13 x 5 m), sporen van drie bijgebouwen en greppels en kuilen uit de overgangperiode van de Late IJzertijd naar de Romeinse periode op.

Deze gegevens en de geplande werken waren van dien aard dat het Agentschap R-O Vlaanderen – Entiteit Onroerend Erfgoed het nodig achtte een archeologisch onderzoek gedurende een periode van acht weken te voorzien op de site, voorafgaand aan de eigenlijke werken.

Het onderzoek werd uitgevoerd door twee archeologen, Frederik Wuyts en Wouter De Maeyer, in dienst van het Ename Expertisecentrum vzw. Zij werden bijgestaan door één technisch assistent, Wim Vanrolleghem (Ename Expertisecentrum vzw) en twee vrijwilligers (Kim Aerts en Tijs Van Hee), die gedurende een korte periode het archeologisch team versterkten.

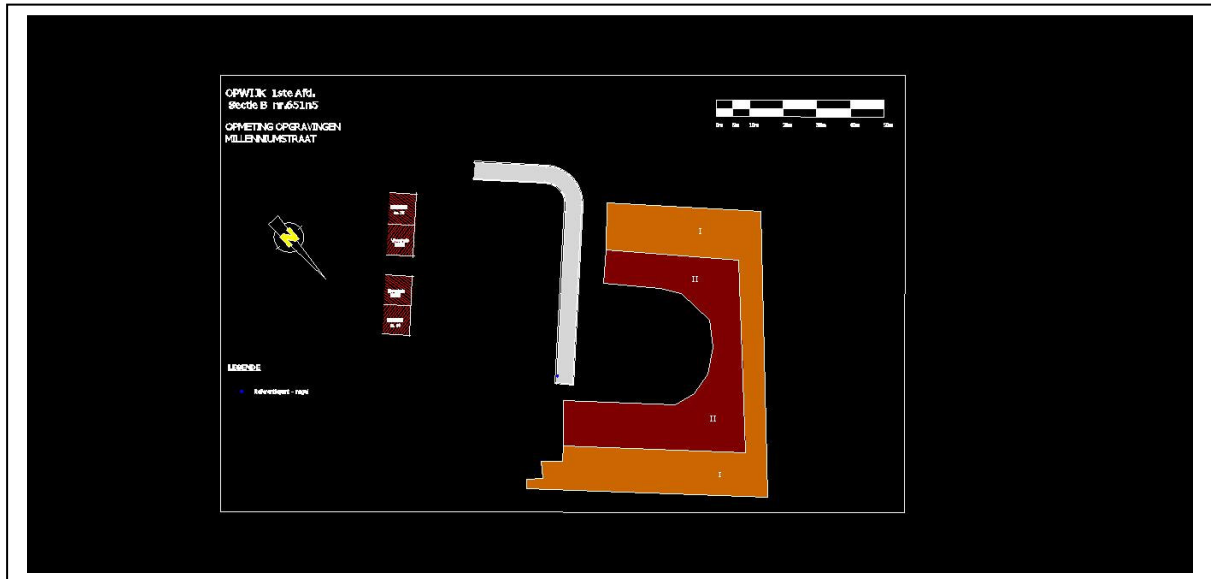
De begeleiding van de werken gebeurde door Els Patrouille van het Agentschap R-O Vlaanderen - Entiteit Onroerend Erfgoed. De wetenschappelijke begeleiding lag in handen van Hadewijch Degryse van de provincie Vlaams-Brabant. De opmeting van het terrein gebeurde door Studie- en Expertisebureau "H.DP."

¹ Bracke en Verelst 2008.

2. Methodiek

2.1. Algemeen

Het terrein aan de Millenniumstraat werd in twee fasen opgegraven (I en II). Na het plaatsen van de bemaling voor het verlagen van de grondwatertafel, werd de buitenkant van het U-vormig perceel open gelegd (I). Nadat dit deel was afgewerkt, werd de binnenkant (II) afgegraven en werd de grond aan de buitenkant gestockeerd. Op het ogenblik dat het werk afgerond was, werd het terrein terug in zijn oorspronkelijke staat hersteld.

Fasering van het onderzoek: de oranje zone werd eerst onderzocht.

De afgraving gebeurde tot op het niveau waarop de sporen zichtbaar werden. In de noordelijke hoek van het terrein (S5 tot S12) werd handmatig tot op een tweede niveau gegraven. Op het zuidelijke deel werd na het tweede, handmatig aangelegde niveau, nog een derde niveau machinaal blootgelegd. De vlakken werden waar nodig volledig geschaafd met de schop.

Alle aanwezige sporen werden op grondplan ingetekend op schaal 1/50 en doorlopend genummerd voorzien van het prefix 'S'. Er werden overzichtsfoto's genomen van het grondvlak en van bepaalde sporen in detail.

Er werd van elk spoor minstens één hoogtemeting genomen. De afgelezen hoogte werd op het plan aangeduid met het prefix 'H'. De opstelhoogte staat telkens vermeld op het plan na het symbool Δ .

Alle sporen werden gecoupeerd of onderzocht door middel van kwadranten. Alle coupes werden getekend op schaal 1/20, beschreven en gefotografeerd. Het volledige spoor werd opgegraven, met uitzondering van de greppels en grachten.

Alle vondsten kregen een inventarisnummer dat gekoppeld is aan het spoor en eventueel het kwadrant- of laagnummer.

Indien noodzakelijk werd een staalname verricht. Deze stalen werden uitgezeefd op 0,5 of 2 mm. Er werden ook stalen voor pollenonderzoek, houtbepaling en ¹⁴C-datering genomen.

2.2. Boomvallen met debitageafval

Tijdens het schaven van het vlak bleek dat er in twee boomvallen (S50/S58 en S64) silex aanwezig was. Hierop werd beslist de boomvallen onder te verdelen in kwadraten van 50 op 50 cm teneinde ze te zeven. Dit raster werd haaks op de valrichting van de boom georiënteerd. Van deze valrichting werd tevens een dwarsprofiel gefotografeerd en ingetekend.

Eerst werd S50/S58 onder handen genomen. Deze werd onderverdeeld in 31 kwadraten (S58: I t.e.m. XIX en S50: I t.e.m. XII). Een klein deel van de boomval was reeds weggegraven op het ogenblik dat S5 werd gecoupeerd. Bij dit couperen werden wel enkele stalen genomen die achteraf gezeefd werden en geen silex opleverden. Voorts werden de kwadraten per 10cm verdiept en uitgezeefd op een zeef met maaswijdte 2mm totdat de bodem van het spoor bereikt was. Sommige kwadraten werden aldus tot op 30cm verdiept, andere slechts tot op 20cm diepte (het deel dat reeds was weggegraven werd ook per 10cm verdiept tot op het einde van het spoor). Aldus werd deze boomval volledig uitgehaald en gezeefd.

Bij boomval S64 werden de vakken volgens een dambordpatroon uitgehaald. Nadien werden de vakken naast de vakken waarin silex werd aangetroffen uitgehaald en gezeefd en dit totdat er in de aansluitende vakken geen silex meer aangetroffen werd. Deze boomval werd dus niet volledig uitgehaald, maar voldoende gesondeerd naar silex en plaatselijk per 10cm verdiept tot op een maximum diepte van 20cm daar waar silex werd aangetroffen.

3. Opbouw van het terrein

Het terrein grenst aan de Asbeek en heeft een lichte helling naar het noordwesten toe. Het hoogteverschil na de afgraving van het terrein bedraagt tussen het hoogste en het laagste punt bijna één meter. Op het laagste punt bevat de bodem een grote hoeveelheid ijzerconcreties en is hij sterk verbrokken. Hogerop wordt het terrein zandiger en droger en bestaat het uit een compacte gele zandleem. Deze horizon wordt afgedekt door een tweeledige ploeglaag en een recente ophoging².

Zicht van het terrein van laag naar hoog. Onderaan de zone met een sterke ijzeraanrijking.

² Voor meer info zie Bracke en Verelst 2008: 8-10.

4. Resultaten

4.1. Vondsten uit het Mesolithicum (ca. 9000 – ca. 5500/4300 v.Chr.) en het Neolithicum (ca. 5500 – 2600 v.Chr.)

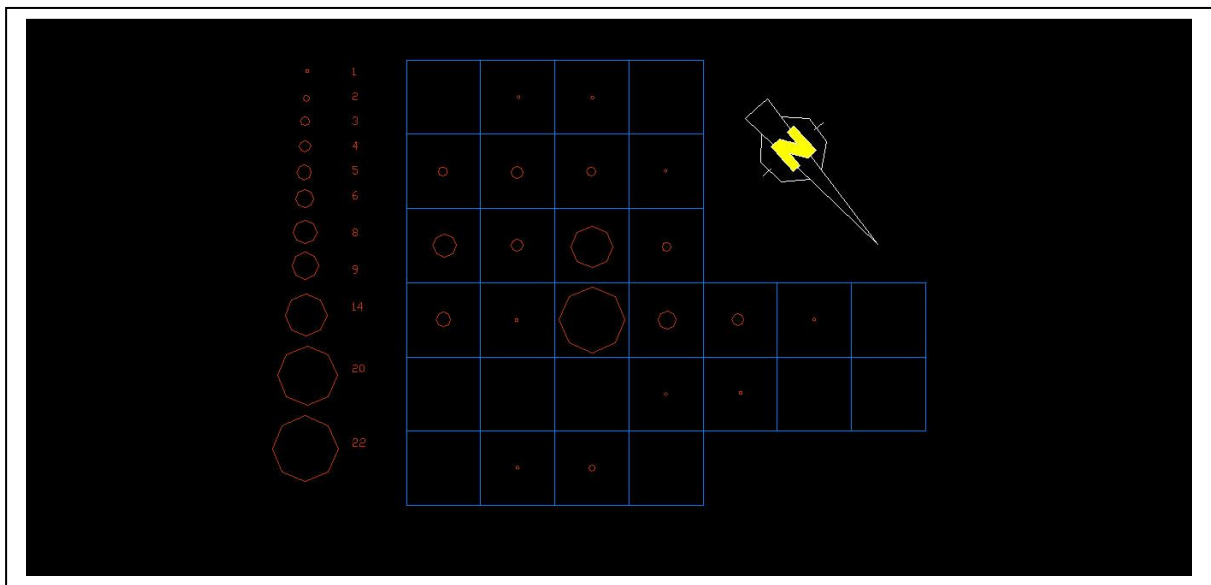
Boomvallen S50/58 en S64 leverden debitageafval op dat slechts ruim in het Mesolithicum of Neolithicum kan geplaatst worden. Het lithisch materiaal is homogeen van grondstof: beide boomvallen bevatten donkergrijze, fijnkorrelige silex van goede kwaliteit.

S50/58 bevat 86 stuks silex, waarvan 56 chips, 9 afslagen, 15 microklingen en 2 verfrissingsafslagen. Daarnaast werden ook 5 verkoolde hazelnootschelpen aangetroffen.

	aantal	%
chips	56	65
afslagen	9	10
microklingen	15	17
verfrissing	2	2
hazelnoot	5	/

S64 bevat 37 stuks silex, waarvan 23 chips, 6 afslagen, 7 microklingen en 1 brokstuk.

	aantal	%
chips	23	62
afslagen	6	16
microklingen	7	18
brokstukken	1	2

Spreiding van het debitageafval in boomval S50/58.

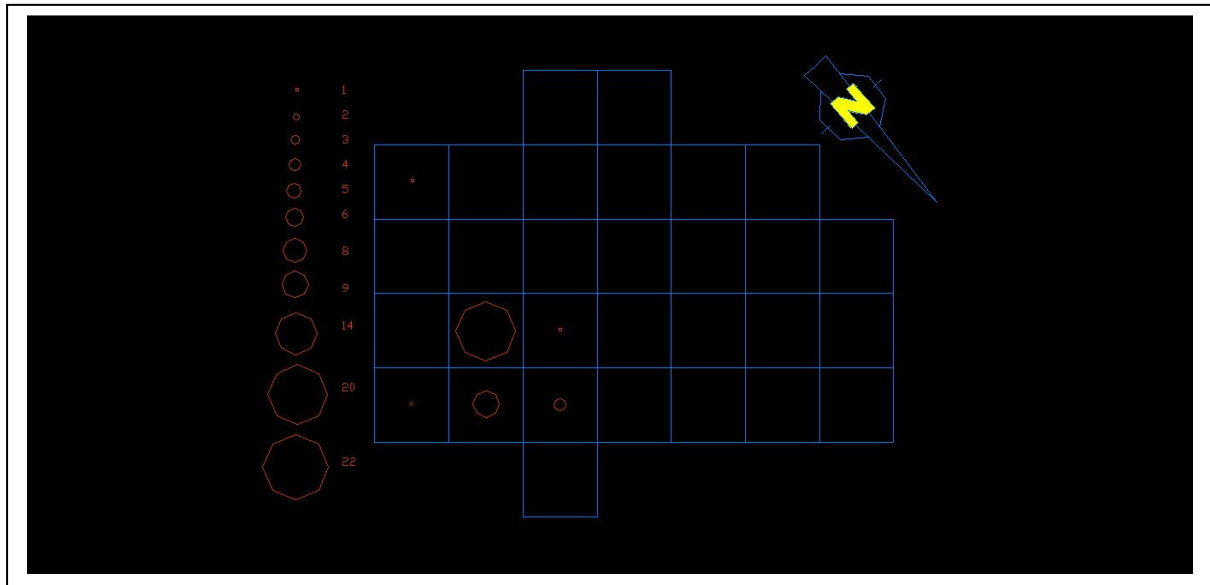

Het uithalen van boomval S50/58.

Het uithalen van boomval S64.

Uit de ruimtelijke spreiding van het lithisch materiaal en de verkoolde hazelnootschelpen is verder niets af te leiden, aangezien deze boomvallen verstoorde contexten zijn. Opmerkelijk is wel dat de kleine assemblages elk afzonderlijk een vrij geconcentreerde verspreiding kennen binnen de boomval.

Spreiding van het debitageafval in boomval S64.

Naast boomval S64 werden nog twee bleke en uitgeloopte sporen ontdekt. S62 is een boomval die handmatig werd uitgeschept in vier kwadranten. Het kwadrant dat het dichtst gelegen is bij S64 leverde een kerntablet, een mantelafslag met veel cortex en een chip op. Aangezien te laat werd ingezien dat het hier een derde boomval betreft is het niet uit te sluiten dat dit spoor meer silex bevatte dan uiteindelijk geregistreerd werd. S63 is een kuil uit de Metaaltijd waarvan het kwadrant dat het dichtste bij S64 ligt een afslag en een kern opleverde. Deze kern (afmetingen: 2,2cm lengte; 3,5cm breedte; 2,3cm dikte) heeft negatieven van een afslag en drie microklingen en ze is unipolair bewerkt. Het lithisch materiaal van beide contexten is homogeen van grondstof en te vergelijken met het materiaal uit boomvallen S50/58 en S64.

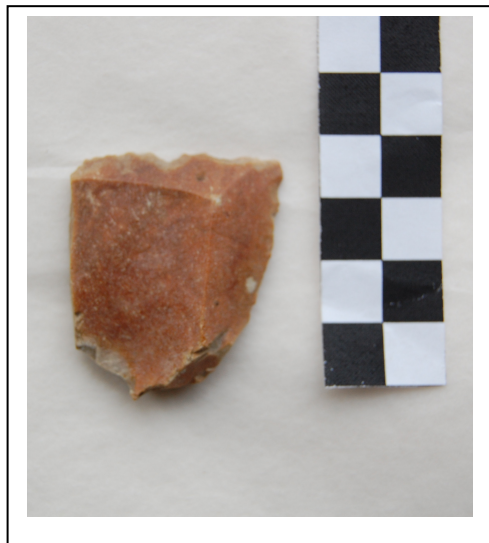
Verspreid over het gehele opgravingsvlak werden nog een aantal losse vondsten gedaan. Ook leverden sporen uit de Metaaltijd en de Romeinse periode heel wat lithisch materiaal op. Het betreft chips, afslagen, een verbrande afslag, microklingen, een klingfragment en twee werktuigen, die vermoedelijk intrusief in deze structuren zijn terecht gekomen. De grondstof van al deze lithische artefacten is heterogeen en ze kunnen slechts ruim in het Mesolithicum of Neolithicum gedateerd worden. Enkel de werktuigen kunnen met enige zekerheid aan één van de twee periodes toegewezen worden.

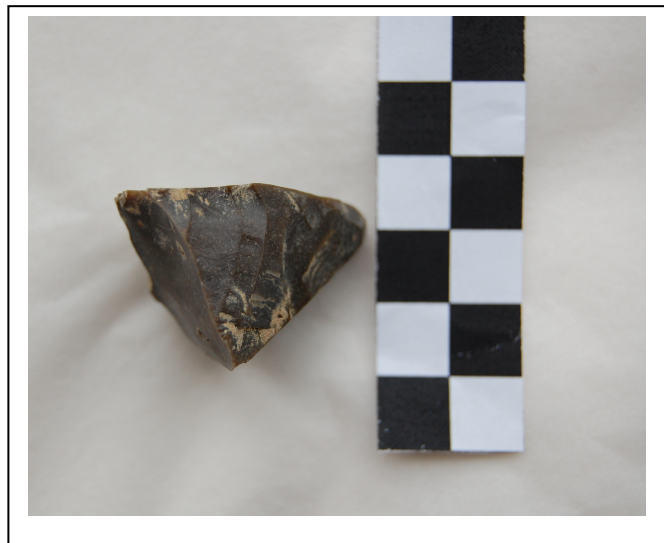
Geretoucheerde kling uit S83.

Afgeknotte kling in Wommersomkwartsiet uit S80

Geretoucheerde afslag uit S83.

Kern uit S64

Uit S83 kwadrant I komt een geretoucheerde kling met evenwijdige boorden (afmetingen: 6,7cm lengte; 1,8cm breedte; 0,6cm dikte). De grondstof is bruinrood van kleur en fijnkorrelig. De slagbult is erg uitgesproken en nog voorzien van een lip en slagstralen. De retouches zijn fijn, continu en redelijk vlak aangebracht aan de dorsale rechterzijde van de kling.

In kwadrant IV van datzelfde spoor werd een geretoucheerde afslag gevonden in dezelfde silex (afmetingen: 3,9cm lengte; 3,3cm breedte; 0,9cm dikte). Deze afslag heeft onregelmatige en steilere retouches dan de kling. De geretoucheerde boord bevindt zich op de dorsale zijde aan het distale uiteinde, de rechterboord vertoont

ook accidentele gebruiksretouches. Beide werktuigen kunnen op basis van hun typologische eigenschappen in het Neolithicum gesitueerd worden³. Opmerkelijk is ook dat S1 een afslag opleverde in dezelfde grondstof als de hierboven beschreven werktuigen.

In crematiegraf S80 werd een afgeknotte kling in Wommersomkwartsiet aangetroffen (afmetingen: 2,6cm lengte; 0,9cm breedte; 4,5cm dikte). De grondstof is fijnkorrelig en anthraciet van kleur. De boorden zijn evenwijdig, terwijl de grondvorm een mediaal fragment betreft waarvan één korte zijde schuin is afgeknot met zeer steile retouches en de andere korte zijde een breukvlak is. Zowel de grondstof als de afknotting suggereert een datering in het Mesolithicum⁴.

³ Met dank aan Prof. Dr. Phillippe Crombé.

⁴ Met dank aan Prof. Dr. Phillippe Crombé.

4.2. Sporen uit de Metaaltijden

De sporen uit de Metaaltijden aangetroffen op het terrein zijn op basis van het aardewerk toe te wijzen aan twee occupatiefases. De eerste fase is te dateren in de Late Bronstijd – Vroege IJzertijd, de tweede in de 4de-3de eeuw voor Christus, het begin van de Late IJzertijd.

Twee spiekers kunnen vermoedelijk in één van deze twee periodes geplaatst worden. Het ontbreken van vondstmateriaal uit de paalgaten van deze constructies zorgt er echter voor dat deze hypothese niet hard gemaakt kan worden.

De eerste spieker in coupe

De eerste spieker (S34, S35, S40, S41) is vierpalig en vormt een vierkant met 2,75 m zijde. De paalgaten hebben een diepte tussen 10 en 26 cm en in S34 en S35 is een kern bewaard.

De tweede spieker (S66, S67, S68, S69, S70, S71) is zespalig en rechthoekig met een lengte van 4,66 m en een breedte van 2,10 m. De paalgaten hebben een diepte tussen 10 en 31 cm. Met uitzondering van S70 hebben ze allemaal een kern.

De tweede spieker in grondvlak

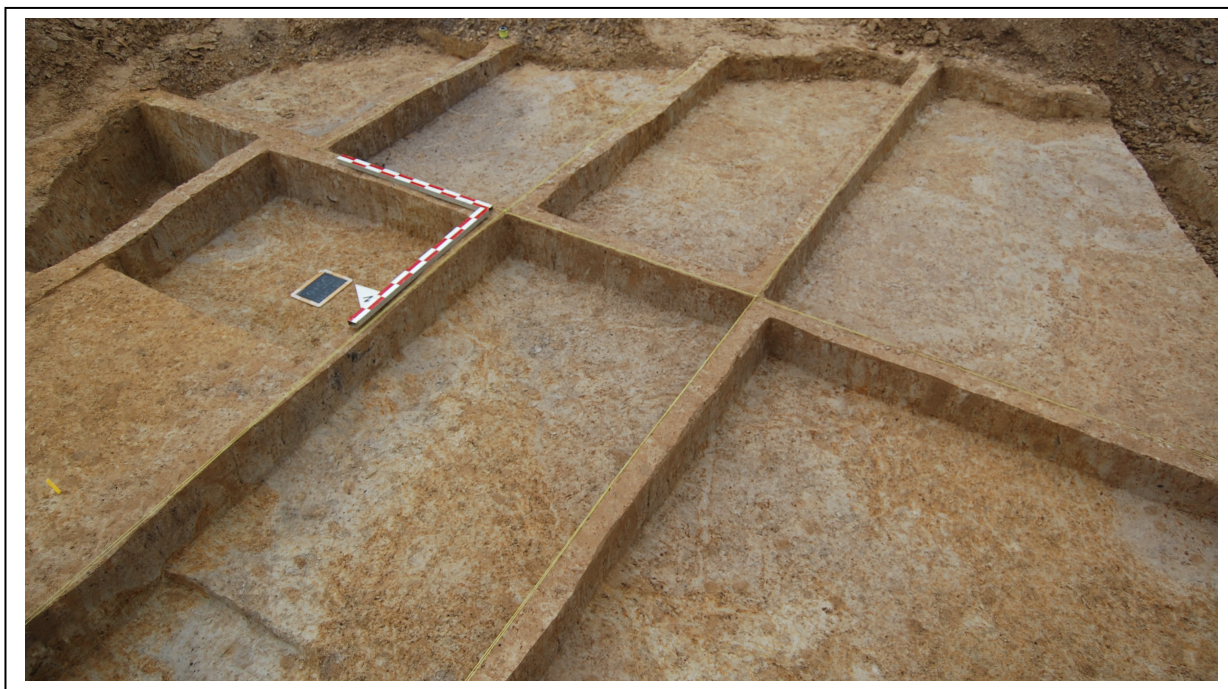
De tweede spieker in coupe

4.2.1. Late Bronstijd – Vroege IJzertijd (ca. 1100 v.Chr. – 5de eeuw v.Chr.)

Op de noordelijke hoek van het terrein werd een cluster van kuilen aangetroffen die waarschijnlijk allen op hetzelfde moment gegraven zijn (S4 t.e.m. S6). Ook de aangrenzende kuilen, S1, S3, S7 t.e.m. S12 kunnen in deze periode geplaatst worden.

Spoor 1 tot en met 12 in grondvlak

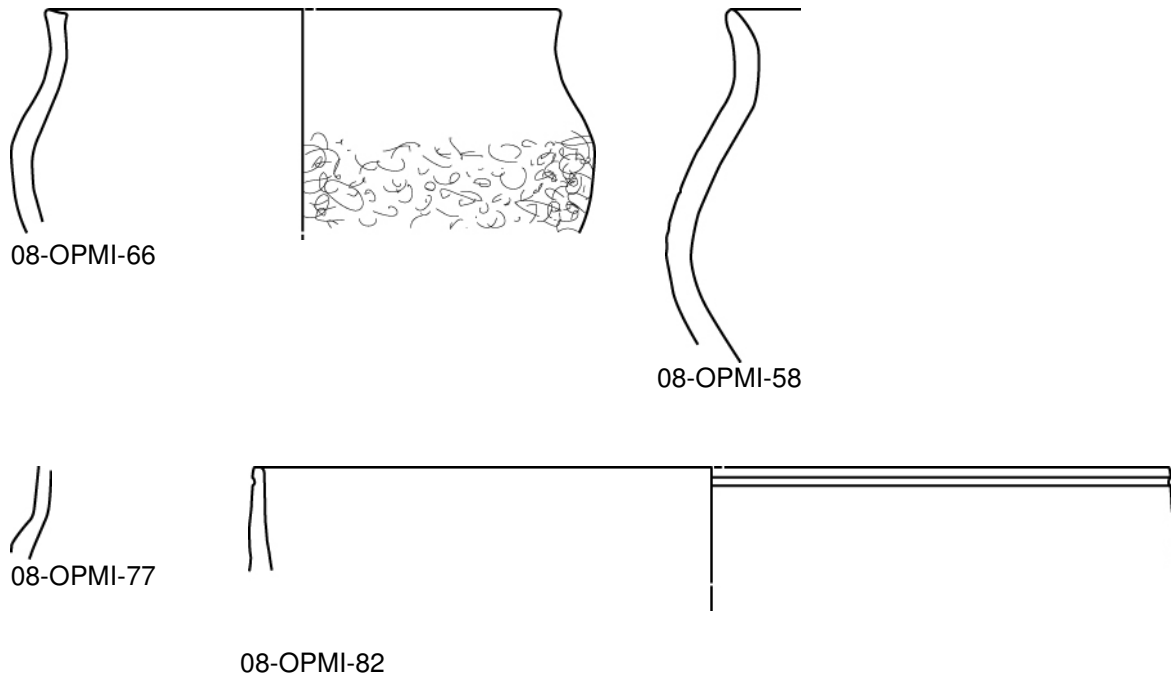

Grondplan 2 Van S4 t.e.m. S6

Het weinige diagnostisch materiaal⁵ dat deze contexten dateert, wordt hierna beschreven.

<p>Inv.nr 08-OPMI-66</p> <p>Technisch: Randfragment Magering: zandig, chamotte Kleur: buitenkant bruin, binnenkant oranje-rood, breuk donkergrijs tot zwart Bakking: hard Gemiddelde wanddikte: 0,8 cm Uiterlijk: Buitenwand is gegladde hals, besmeten schouder, binnenwand geglad</p> <p>Randvorm: S-vormig met uitgebogen naar buiten staande rand, afgeplat met vingertopindrukken</p> <p>Potvorm: Gesloten pot met naar buiten gerichte rand en licht geknikte overgang van buik naar schouder, gelijkt op type Harpstedt-urne</p>	<p>Inv.nr 08-OPMI-58</p> <p>Technisch: Randfragment Magering: zandig, chamotte Kleur: buitenkant bruinrood, binnenkant bruingrijs, breuk bruingrijs Bakking: hard Gemiddelde wanddikte: 1,2 cm Uiterlijk: Buitenwand is ruw en besmeten tot op de schouder, binnenwand geglad</p> <p>Randvorm: S-vormig met uitgebogen naar buiten staande afgeronde rand</p> <p>Potvorm: Gesloten pot met naar buiten gerichte rand</p>
<p>Inv.nr 08-OPMI-77</p> <p>Technisch: Wandfragment Magering: chamotte Kleur: buitenkant donkerbruin tot zwart, binnenkant donkerbruin tot zwart, breuk donkerbruin met zwarte laag Bakking: middelmatig tot hard Gemiddelde wanddikte: 0,7 cm Uiterlijk: Buitenwand is geglad, binnenwand geglad</p> <p>Randvorm: Hoge hals "Les Jogasses"</p> <p>Potvorm: /</p>	<p>Inv.nr 08-OPMI-82</p> <p>Technisch: Randfragment Magering: chamotte Kleur: buitenkant oranjebruin, binnenkant oranjebruin tot donkerbruin, breuk donkerbruin Bakking: middelmatig tot hard Gemiddelde wanddikte: 0,8 cm Uiterlijk: Buitenwand is geglad, binnenwand geglad</p> <p>Randvorm: Rechtopstaande afgeronde rand met draairibbel net onder de rand</p> <p>Potvorm: Kom</p>

⁵ Met dank aan Prof. Dr. Jean Bourgeois, Wim De Clercq en Guy De Mulder.

Enkele vondsten uit de kuilencluster (schaal 1/3)

Gelijkaardig materiaal werd opgegraven in Berlare. Een Harpstedtachtige urne wordt hier gedateerd in de Vroege IJzertijd⁶. Het type rand met hoge Hals (Les Jogasses) is te dateren in de Vroege La Tène periode (tot 1ste helft 5de eeuw)⁷.

De kuilen maken onderdeel uit van één grote structuur en zijn qua functie vermoedelijk te interpreteren als extractiekuilen voor de ontginning van zandleem. Een gelijkaardige context met iets latere datering werd in Denderbelle Fonteintje⁸ tijdens de aanleg van een aardgasleiding aangetroffen.

Een doorgedreven aardewerkonderzoek gecombineerd met ¹⁴C-datering zou een juistere datering kunnen opleveren van deze context en haar vondsten.

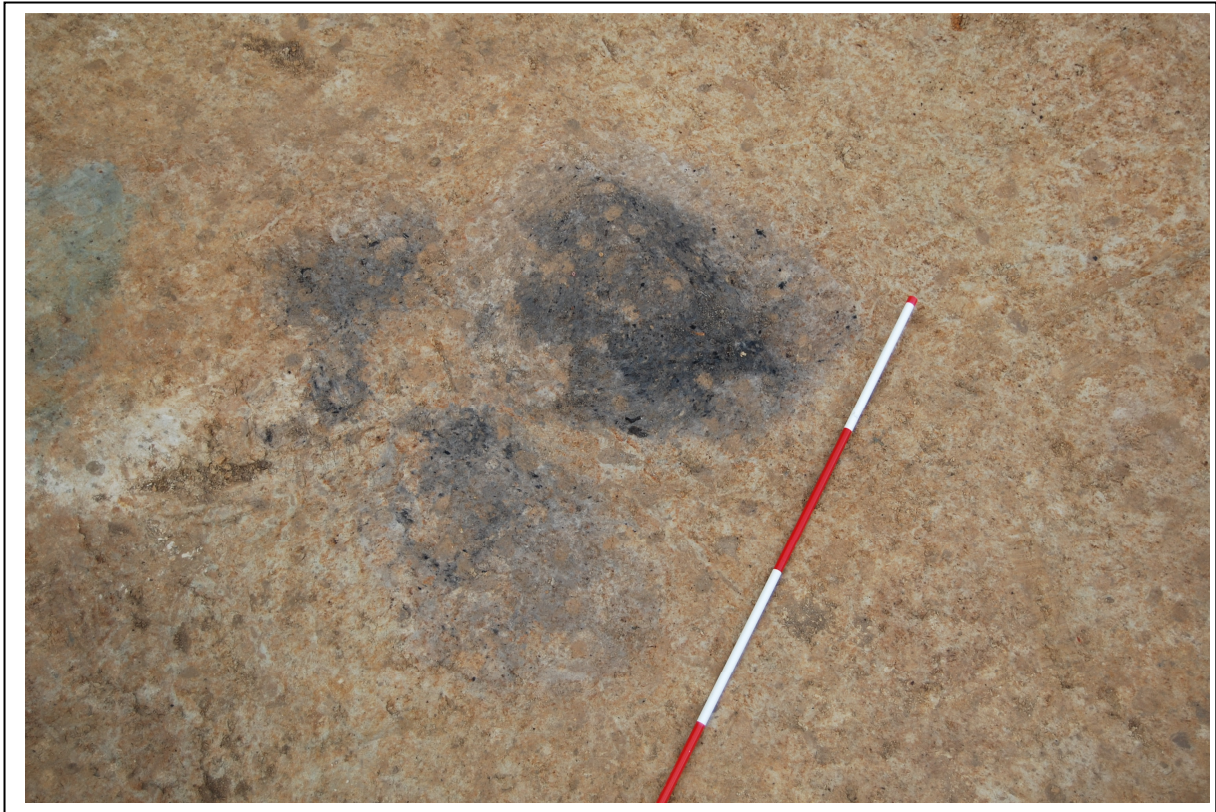
⁶ De Clercq, Cherretté, De Mulder en Van Rechem 2005: 163.

⁷ Met dank aan Prof. Dr. Jean Bourgeois.

⁸ De Clercq, Van Rechem en Van Strydonck 2005: 233.

4.2.2. 4de-3de eeuw voor Christus

De sporen die met zekerheid aan deze periode kunnen toegewezen worden, bestaan uit een dubbele vlechtwerkwaterput (S83 gedeeltelijk, S88 t.e.m. S102), 4 crematiegraven (S33, S80, S81, S82) en een dump van crematieresten (S83 gedeeltelijk, S87).

Bovenaanzicht van de crematiegraven S80, S81 en S82

De dubbele vlechtwerkwaterput tekende zich op het eerste grondplan af als een grote kuil. Het was pas op het tweede grondplan dat het duidelijk werd dat we te maken hadden met een waterput. Hierop werd beslist om met de graafmachine te verdiepen tot op het niveau waar het hout bewaard was. Vervolgens werd een derde grondplan getekend en werd het resterende deel uitgegraven tot het profiel volledig kon getekend worden.

De waterput bestaat uit verschillende fases. Van de oudste fase is alleen de aanlegkuil met vulling S101 (kwadrant IVA) en de waterput met vulling (blauw op grondplan 3) zelf bewaard. Deze waterput werd deels uitgebroken en in de kuil vormden zich sliblaagjes (S99, S100 en lagen 2,7 en 8 op de coupes). Daarna werd de kuil gedempt met verspitte moederbodem (S93 en laag 4 op de coupes) en een zeer vondstrijke laag S89. Vervolgens werd op dezelfde plaats een nieuwe vlechtwerkwaterput (S97, S98) gemaakt. Het enige zichtbare restant van de aanleg is S102. De lagen ontstaan tijdens het gebruik van de waterput zijn S95, S96 en laag 11 op de coupe. Ook deze waterput werd uitgebroken en in de zo ontstane depressie werd laag S88 en laag 5 op de coupe gedumpt.

De crematiegraven in coupe

De dubbele vlechtwerkwaterput op niveau 1

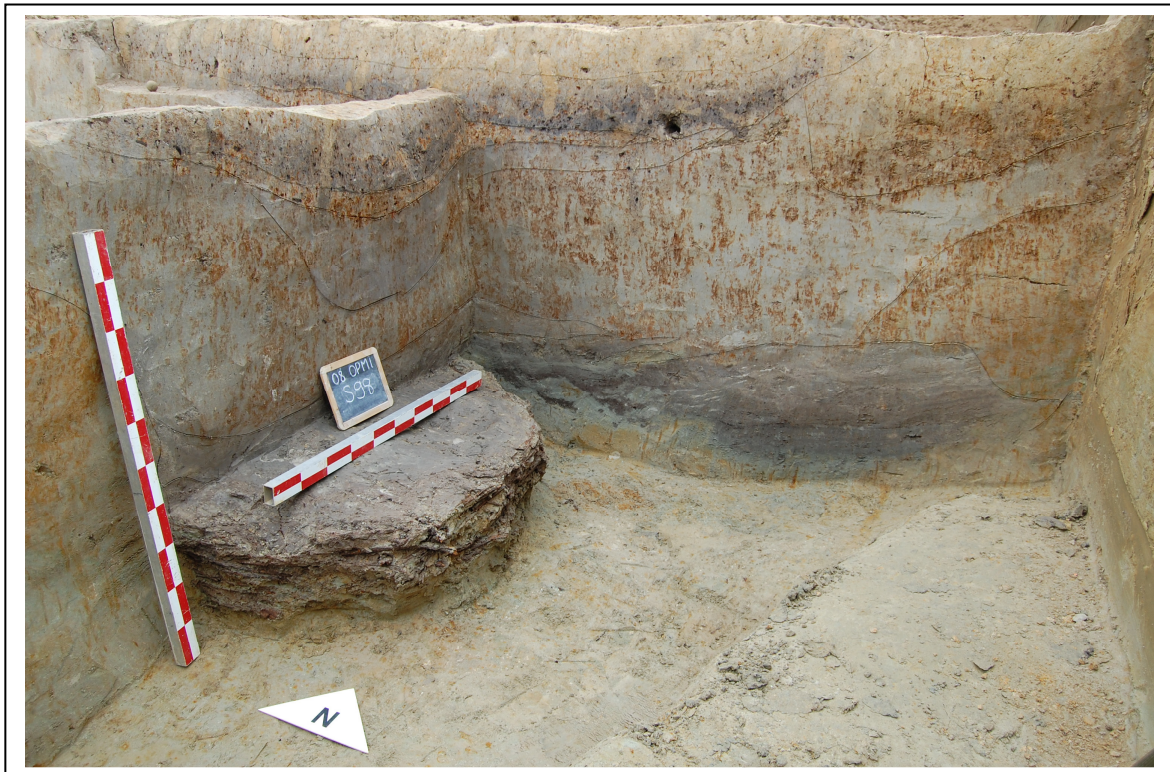
De dubbele vlechtwerkwaterput op niveau 2

De dubbele vlechtwerkwaterput op niveau 3

Coupe van de dubbele vlechtwerkwaterput (bovenaan dump van crematieresten)

Zicht op het vlechtwerk van de recentste waterput

De bovenste lagen van de waterput bestaan uit een dump van crematieresten (S83, S87, laag 1 en 2 op de coupe). Het is niet geheel duidelijk of deze gelijktijdig zijn met de waterput en kunnen beschouwd worden als een laatste opvulling. Het aardewerk doet dit vermoeden, maar het is ook mogelijk dat na verloop van tijd door de inklinking van organisch materiaal in de waterput een depressie ontstond op het terrein die later opgevuld werd met de crematie. Mogelijk kan ook hier een doorgedreven aardewerkstudie en een ¹⁴C-datering meer licht op de zaak werpen.

Deze dump van crematieresten kan waarschijnlijk direct in verband gebracht worden met de vier crematiegraven die vlakbij werden bloot gelegd en die uit dezelfde periode dateren.

Het ontbreken van typische vormen uit de vroege La Tène periode en het beperkt voorkomen van kamstreepversiering (komt in de Late IJzertijd vaak in grote hoeveelheden voor) laten ons toe dit ensemble te dateren in de 4de of 3de eeuw voor Christus. Ook uit deze contexten is er weinig diagnostisch materiaal voorhanden.

De volgende vondsten zijn afkomstig uit de crematiegraven en uit de dump van crematieresten.

<p>Inv.nr 08-OPMI-118/1</p> <p>Technisch: Randfragment Magering: zandig, chamotte Kleur: buitenkant bruin, binnenkant donkerbruin, breuk bruin Bakking: hard Gemiddelde wanddikte: 1 cm Uiterlijk: Buitenkant geglad, binnenkant geglad</p> <p>Randvorm: Naar buiten geplooid licht afgeplatte rand</p> <p>Potvorm: Gesloten pot met naar binnen gekeerde hals en naar buiten geplooid korte rand</p>	<p>Inv.nr 08-OPMI-118/2</p> <p>Technisch: Randfragment Magering: zandig, chamotte Kleur: buitenkant bruin, binnenkant donkerbruin, breuk bruin Bakking: hard Gemiddelde wanddikte: 0,6 cm Uiterlijk: Buitenkant gegladde hals, binnenkant geglad</p> <p>Randvorm: Rechtopstaand en afgerond</p> <p>Potvorm: Gesloten pot met naar binnen gekeerde rand en geknikte schouder</p>
<p>Inv.nr 08-OPMI-142</p> <p>Technisch: Randfragment Magering: chamotte Kleur: buitenkant bruin, binnenkant bruin, breuk bruin Bakking: middelmatig tot hard Gemiddelde wanddikte: 1,1 cm Uiterlijk: Buitenkant gegladde hals, binnenkant geglad</p> <p>Randvorm: Naar binnen gekeerde afgeronde rand met</p>	

lip	
Potvorm: Niet te bepalen	

Enkele vondsten uit de crematiegraven en uit de dump van crematieresten (schaal 1/3)

Volgende vondsten komen uit de waterput.

<p>Inv.nr 08-OPMI-165</p> <p>Technisch: Volledig Magering: chamotte Kleur: buitenkant donkerbruin/zwart, binnenkant donkerbruin/zwart, breuk niet te bepalen Bakking: hard Gemiddelde wanddikte: 0,7cm Uiterlijk: Buitenkant geglad, binnenkant geglad, gepolijst op hals</p> <p>Randvorm: Rechtopstaande afgeronde rand met naar buiten geplooid lip, vingertopindrukken op de rand</p> <p>Potvorm: beker</p>	<p>Inv.nr 08-OPMI-166</p> <p>Technisch: Volledig profiel Magering: chamotte Kleur: buitenkant donkerbruin/zwart, binnenkant donkerbruin/zwart, breuk zwart Bakking: middelmatig tot hard Gemiddelde wanddikte: 0,8cm Uiterlijk: Buitenkant geglad, binnenkant geglad, tot aan de schouder gepolijst</p> <p>Randvorm: S-vormig profiel met kleine licht uitstaande afgeronde rand</p> <p>Potvorm: Kleine gesloten pot met kleine rechtop tot licht uitstaande rand</p>
<p>Inv.nr 08-OPMI-148/1</p> <p>Technisch: Randfragment Magering: chamotte Kleur: buitenkant oranjebruin, binnenkant bruin, breuk donkerbruin Bakking: middelmatig tot hard Gemiddelde wanddikte: 1,1 cm Uiterlijk: Buitenkant geglad, binnenkant geglad</p> <p>Randvorm:</p>	<p>Inv.nr 08-OPMI-148/2</p> <p>Technisch: Randfragment Magering: chamotte Kleur: buitenkant bruin, binnenkant bruin, breuk grijsbruin Bakking: middelmatig tot hard Gemiddelde wanddikte: 0,8 cm Uiterlijk: Buitenkant geglad, binnenkant geglad</p> <p>Randvorm:</p>

Rechtopstaande afgeronde rand

Potvorm:

Gesloten pot met naar binnen gerichte rand, korte hals en geknikte schouder

Naar buiten geplooide afgeronde rand

Potvorm:

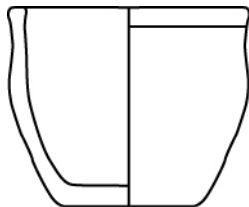
Kleine gesloten potvorm met naar binnen gerichte rand en geknikte schouder

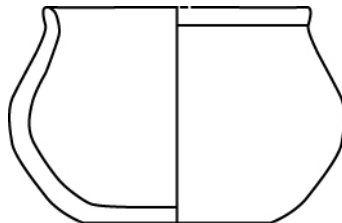
08-OPMI-165

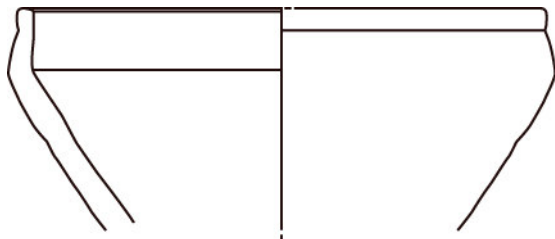
08-OPMI-166

08-OPMI-165

08-OPMI-166

08-OPMI-148/1

08-OPMI-148/2

Selectie van het aardewerk uit de dubbele vlechtwerkwaterput (schaal 1/3)

4.3. Sporen uit de Romeinse tijd

De sporen uit de Romeinse tijd beperken zich tot enkele greppels (S26 en S29) met dakpanfragmenten, een kuil (S28) met een scherfje terra sigillata en een gracht waarin een randfragment van een kruik werd aangetroffen. Deze gracht loopt min of meer parallel met de huidige Asbeek en op de westelijke hoek van het terrein is ze onderbroken door een opening van 1m².

Op de voorgrond de gracht uit de Romeinse periode

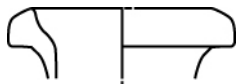
Greppels uit de Romeinse periode

Onderbreking in de gracht

De zogenaamde *ferme indigène* die in het rapport van Archaeological Solutions beschreven wordt⁹, bestaat vermoedelijk niet. Het gaat eerder om een foute interpretatie van recente structuren die bestaan uit clusters van ingeheide paaltjes, die mogelijk in verband gebracht kunnen worden met een boomaanplanting.

Tijdens het onderzoek uitgevoerd in juli en augustus 2008 bleek immers dat de palenrijen die door Archaeological Solutions werden aangetroffen verder lopen in de aanpalende sleuven. Bovendien bleken ze recent materiaal te bevatten. Bijgevolg kunnen we besluiten dat in de Romeinse periode dit deel van het terrein eerder als landbouwareaal dan als woonzone werd gebruikt. De greppels dienden voor de ontwatering van deze zone. Vermoedelijk begrenste de grote gracht een woonareaal dat hogerop, in noordwestelijke richting, te situeren valt.

Randfragment van een Romeinse kruik

⁹ Bracke en Verelst 2008: 25.

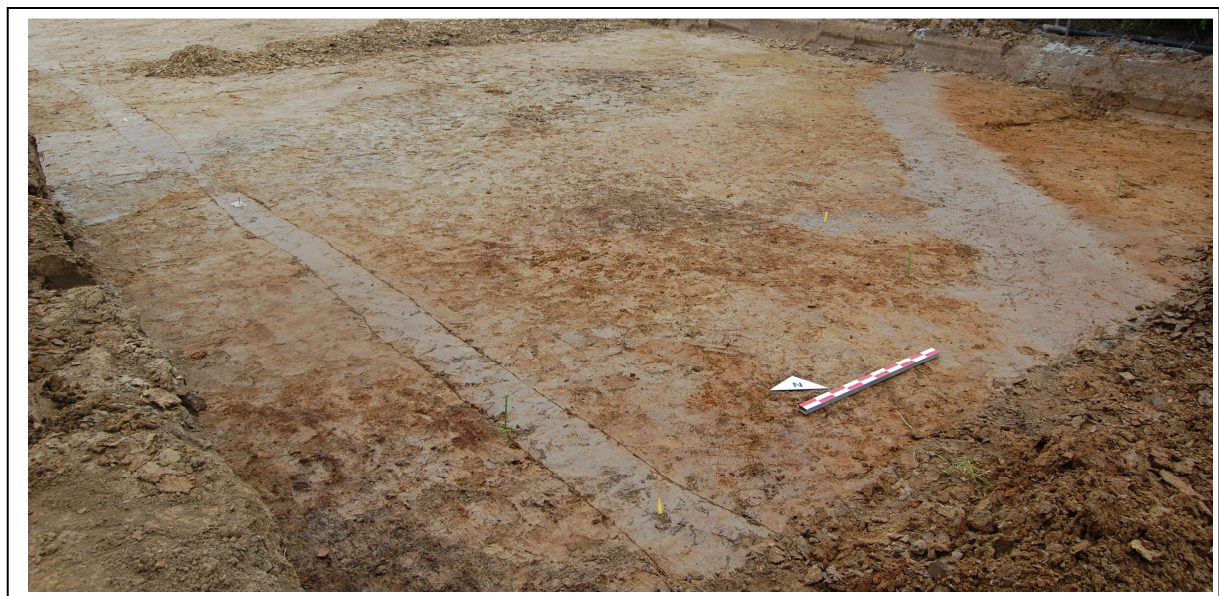
4.4. Sporen uit de Late Middeleeuwen (14de-15de eeuw)

Eén greppel (S23) kon met zekerheid in de Late Middeleeuwen geplaatst worden. Hij bevatte twee wandscherven in rood aardewerk met loodglazuur en één randfragment van een kan in steengoed uit Langerwehe. Ondanks het ontbreken van vondstmateriaal kunnen vermoedelijk ook drie andere greppels (S22, S60 en S72) in deze periode geplaatst worden. Ze hadden hetzelfde uitzicht en ze oversnijden de grote Romeinse gracht. Ze zijn bijgevolg dus jonger.

Deze greppels kunnen, net zoals in de Romeinse periode, in verband gebracht worden met gebruik van het terrein voor landbouw. Gezien de nabijheid van de dorpskern van Opwijk is dit niet verwonderlijk.

Greppels uit de Late Middeleeuwen

Links een greppel uit de Late Middeleeuwen

5. Besluit

Tijdens het archeologisch onderzoek in juli en augustus 2008 aan de Millenniumstraat in Opwijk werden verschillende sporen onderzocht die een licht werpen op de geschiedenis van dit terrein en van de onmiddellijke omgeving.

Het terrein had een gunstige ligging. Het lag iets hoger dan de onmiddellijke omgeving en was gesitueerd vlakbij de Asbeek.

Hoewel de twee boomvallen S50/58 en S64 slechts klein in omvang waren en een gering aantal lithisch materiaal opleverden, waren deze twee contexten van belang omdat opgegraven Steentijdvindplaatsen tot nu toe in de streek nauwelijks gekend waren¹⁰.

Echte sporen uit het Neolithicum ontbraken, maar de aanwezigheid van enkele vuurstenen werktuigen in recentere contexten deed vermoeden dat er op dat ogenblik bewoning in de buurt aanwezig was.

Vanaf de Metaaltijden is het duidelijk dat we ons aan de rand van een nederzetting bevinden die zich meer naar het noordwesten situeert. De gegevens uit zowel de Late Bronstijd – Vroege IJzertijd als uit de 4de-3de eeuw v.Chr. doen dit alleszins vermoeden. De cluster van kuilen gegraven voor de ontginning van zandleem, de crematiegraven, de spiekers en de waterput zijn in dit verband te noemen.

Ook in de Romeinse periode was dit het geval. De nederzetting werd op dat ogenblik zelfs begrensd door een vrij brede gracht die parallel liep met de Asbeek. Het opgegraven terrein werd op dat ogenblik gebruikt als landbouwareaal.

Indien de nu nog onbebouwde terreinen ten noorden en noordwesten van het onderzoeksgebied in de toekomst ontwikkeld zouden worden, is het dus van belang om rekening te houden met het archeologisch potentieel van dit gebied.

¹⁰ Zie Sergant 2004 voor een overzicht van Steentijdvindplaatsen in de regio tussen Aalst en Opwijk. Deze vindplaatsen zijn voornamelijk gekend uit prospectievondsten.

6. Aanbevelingen voor verder onderzoek

Om een beter inzicht te krijgen van de opgegraven structuren en vondsten is het van belang dat zowel het aardewerk, het botmateriaal,... verder uitgewerkt worden. Zij kunnen ons een interessant verhaal vertellen over de geschiedenis van dit terrein en van de omgeving in een bepaalde periode van het verleden. Het zou bovendien nuttig zijn om een aantal stalen te laten dateren met de ¹⁴C-methode. Op deze manier kan een beter inzicht verkregen worden in de periodisering van de site en van het aardewerk uit deze periode in deze regio.

7. Bibliografie

M. Bracke en K. F. M. Verelst (2008) Archeologisch vooronderzoek (2de studiefase) op de geplande woonkavels en huisaansluitingen van plangebieden 'Providentia I & II' te Opwijk - Millenniumstraat. Definitieve rapportage van de bekomen resultaten, *AS – Rapportage 2008- 12*, onuitgegeven rapport, Mechelen.

W. De Clercq, B. Cherretté, G. De Mulder en H. Van Rechem (2005) Een waterput uit de Vroege IJzertijd en een gebouw uit de Romeinse tijd in Berlare – N445 (gem. Berlare), *Een lijn door het landschap. Archeologie en het vTn-project 1997-1998, deel 2*, 155-176.

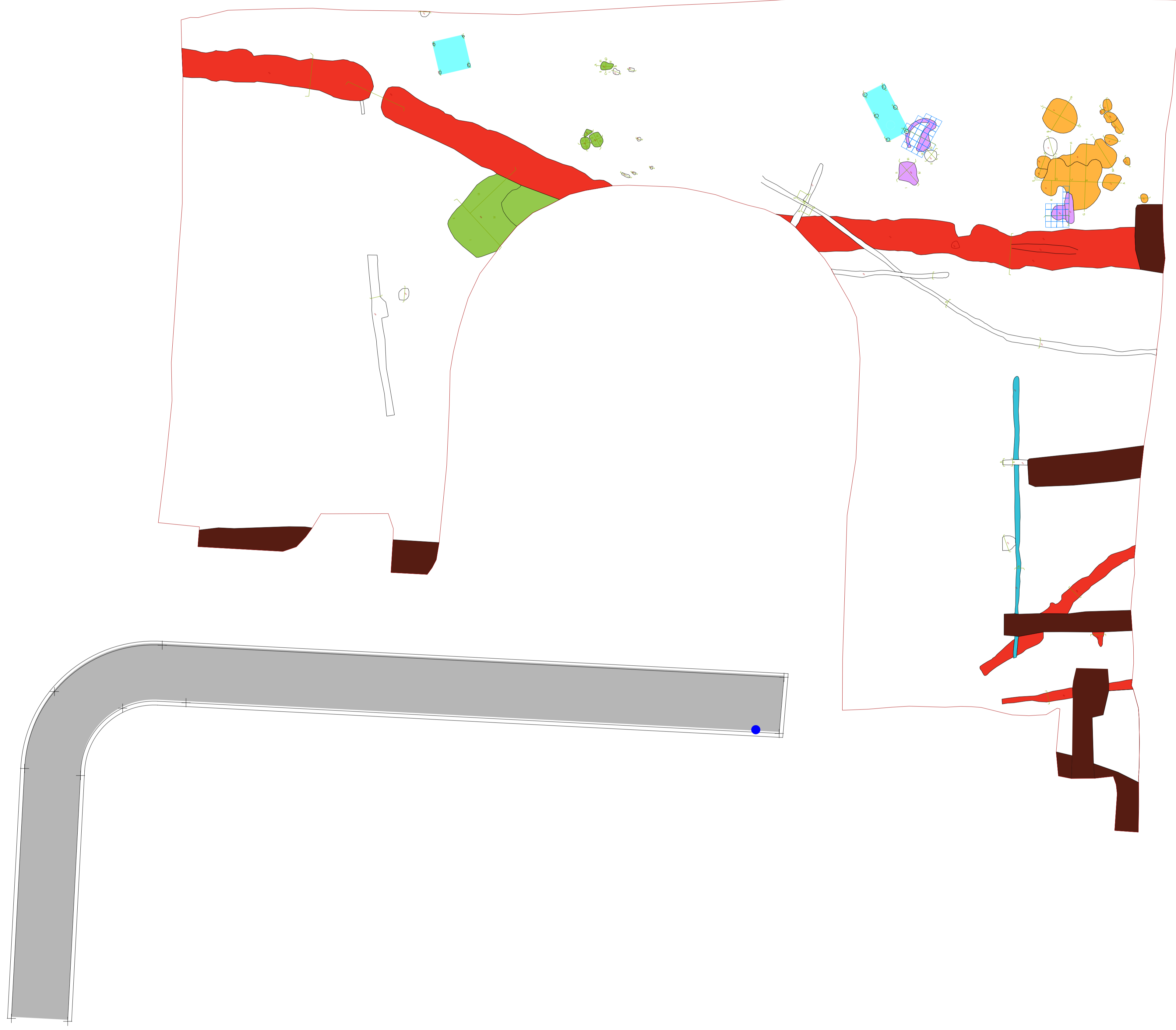
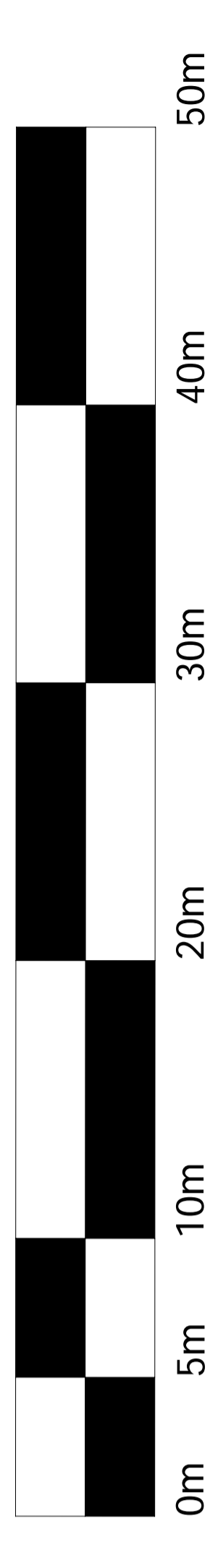
W. De Clercq, H. Van Rechem en M. Van Strydonck (2005) Activiteiten in een landschap uit de 4de-3de eeuw v.Chr. te Denderbelle, plaats Fonteintje (gem. Lebbeke), *Een lijn door het landschap. Archeologie en het vTn-project 1997-1998, deel 2*, 231-257.

S. Gautier en R. Annaert (2006) Een woonerf uit de midden-ijzerijd onder de verkaveling Capelakker te Brecht-Overbroek (prov. Antwerpen), *Relicta 2*, 9-48.

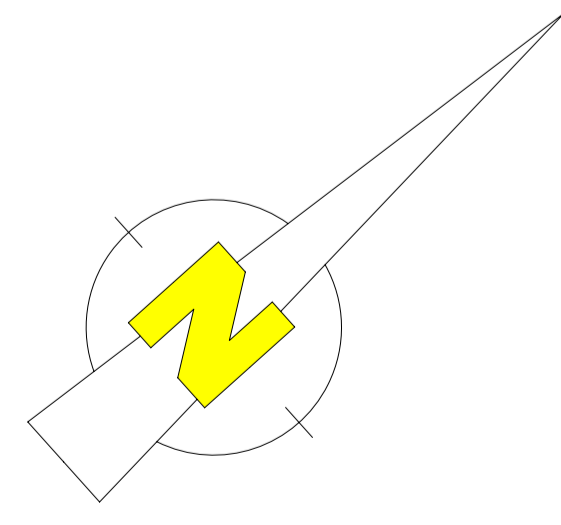
J. Sergant (2004) Steentijdvondsten in de regio Aalst (Oost-Vlaanderen en Brabant, België) Inventaris en geografische analyse, *Archeologische Inventaris Vlaanderen, Buitengewone reeks, 8*, Gent.

**OPWIJK 1ste Afd.
Sectie B nr.651n5**

**OPMETING OPGRAVINGEN
MILLENNIUMSTRAAT**

Woonhuis nr. 38	Woonhuis nr. 52
Woonhuis nr. 51	Woonhuis nr. 50

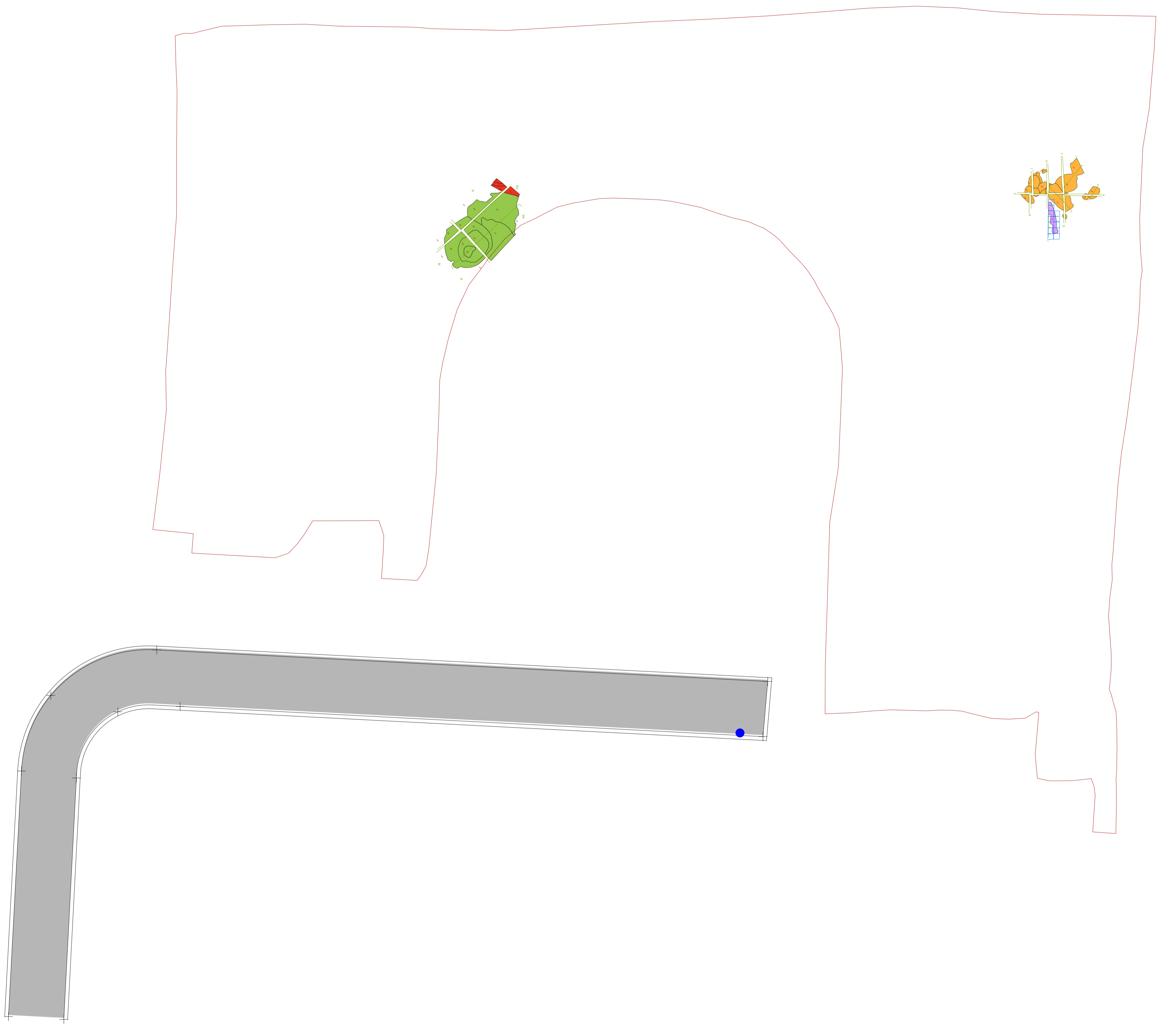
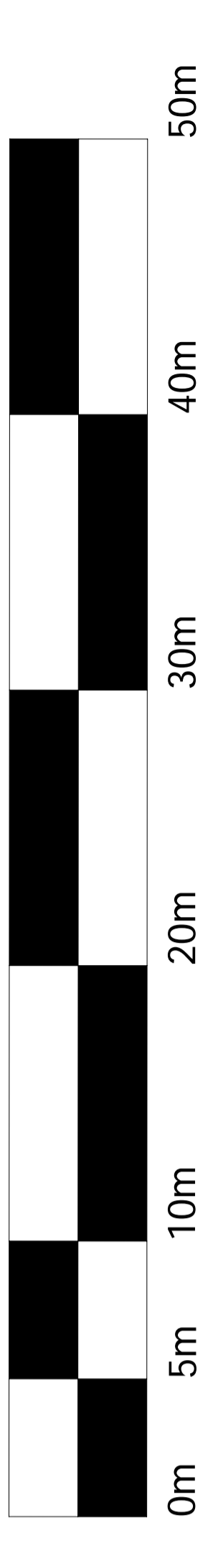

LEGENDE

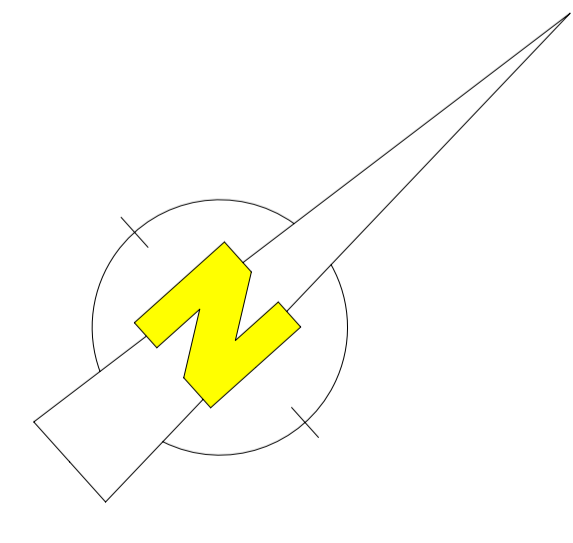
- Referentiepunt - nagel
- Verstoring
- Boornval et silex
- Late Bronstijd/Vroege IJzertijd
- 4de-3de eeuw voor Christus
- Inheems Romeins
- Laat-Middeleeuws
- Spieker
- Datering onbekend

**OPWIJK 1ste Afd.
Sectie B nr.651n5**

**OPMETING OPGRAVINGEN
MILLENNIUMSTRAAT**

Woonhuis nr. 38	Woonhuis nr. 52
Woonhuis nr. 51	Woonhuis nr. 50

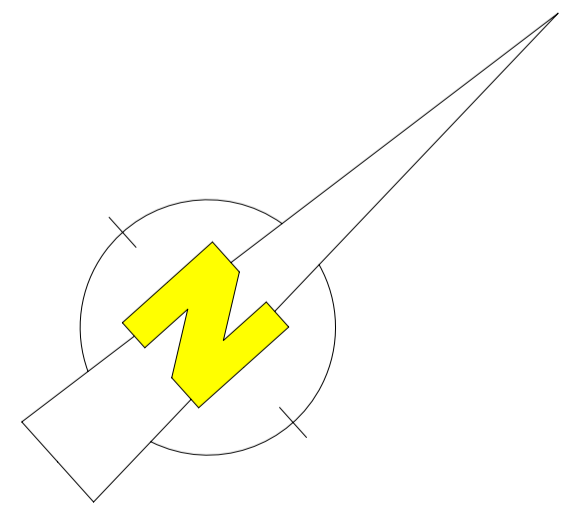
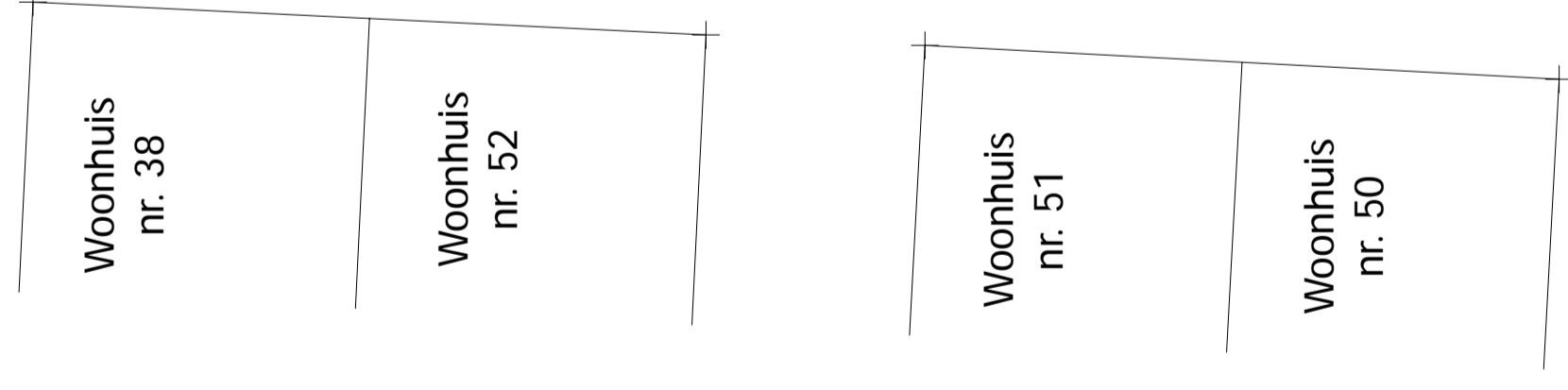
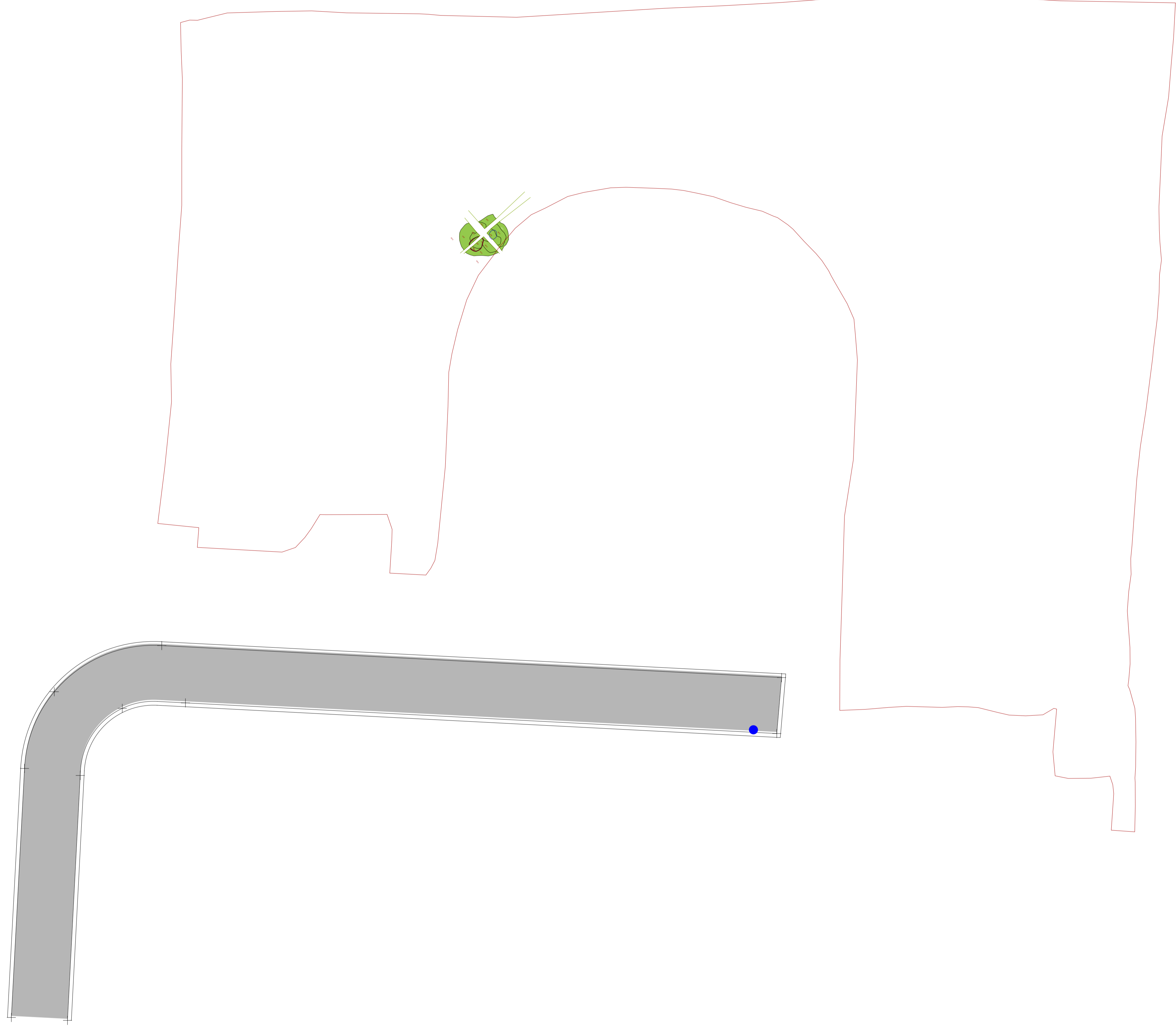
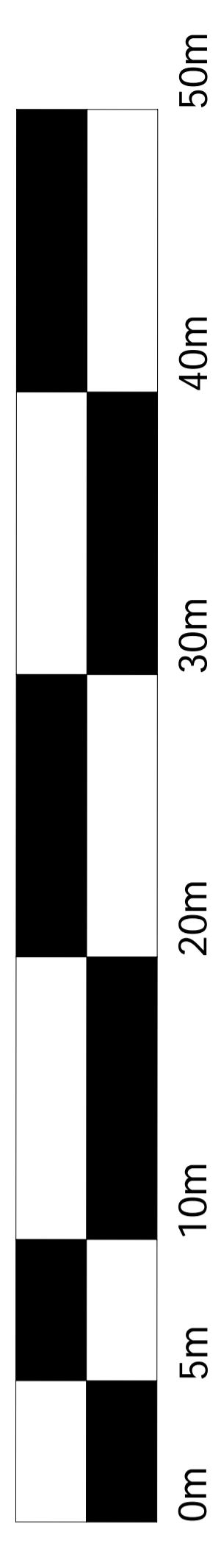

LEGENDE

- Referentiepunt - nagel
- Verstoring
- Boornval et silex
- Late Bronstijd/Vroege IJzertijd
- 4de-3de eeuw voor Christus
- Inheems Romeins
- Laat-Middeleeuws
- Spleker
- Datering onbekend

**OPWIJK 1ste Afd.
Sectie B nr.651n5**

**OPMETING OPGRAVINGEN
MILLENNIUMSTRAAT**

LEGENDE

- Referentiepunt - nagel
- Verstoring
- Boornval et silex
- Late Bronstijd/Vroege IJzertijd
- 4de-3de eeuw voor Christus
- Inheems Romeins
- Laat-Middeleeuws
- Spieker
- Datering onbekend